

СВЯТО

«Шевченкова
криниця слова
не міліє»

з нагоди 200- річчя
від дня народження Т.Г.Шевченка

*Підготувала
Гой Н.Б., вихователь*

Зорепадом летять роки в минуле, у віки... 2014 рік знаменний для України. Наш народ відзначає 200-літній ювілей Великому Кобзареві Т.Г. Шевченку.

У всьому світі вшановується пам'ять цієї людини, митця слова й пензля, легенди нашого народу. Тарас Григорович Шевченко став символом волі, незалежності, стійкості, що є найціннішим і найдорожчим для кожного.

Сьогодні ми звернемося знову і знову до пророчих слів Кобзаря:

І на оновленій землі врага не буде,
А буде син і буде мати,
І будуть люди на землі.

«Реве та стогне Дніпр широкий»

Звучить мелодія пісні « По діброві вітер віє ».

На сцені, під тополею, два хлопчики-пастушки.

Хлопчик: Тарасе, сонце заходить! Женімо отару в село!

Тарас: Я заночую тут. Мене й так ніхто не чекає. Мачуха ненавидить, щовечора битий...

Хлопчик: А вівці?

Тарас: Жени й моїх овець, а у селі вони й самі дорогу до двору знайдуть.

Хлопчик: А вечеряти? Ти ж голодний...

Тарас: Вечеря! Була вечеря,коли мати жила. Тепер мене годують штовханцями... А тоді,кожен вечір був святом! А ще як навесні вишні зацвітуть,як сядемо вечеряти надворі,як соловейко защебече-защебече!

Катерина вечерю подає,а мама на нас дивиться і посміхається...

Садок вишневий коло хати,

Хрущі над вишнями гудуть,

Плугатарі з плугами йдуть,

Співають ідучи дівчата,

А матері вечерять ждуть...

(Замовкає,а через хвилину продовжує):

А спали ми під відкритим небом,на подвір'ї,а над ним роїлися зорі,і тато казав,що десь там сяє і моя зірка...(Плаче).

Хлопчик: Не плач, Тарасе. Женімо, Тарасе,отару! Поночіє...

Тарас: Не пожену. Заночую отут під зорями в полі. Може,хоч мама присниться або козаки. Козаки мені часто сняться,особливо один,старезний і сивоусий.

Хлопчик: Тоді добраніч,Тарасику! Я тобі вранці хліба принесу!

(Тарас вкладається,вкривається свиткою,засинає. З глибини сцени виринає старезний запорожець. У руках у нього дві великі книги. Запорожець сідає коло Тараса,гладить його по голові і сам до себе промовляє):

Було колись - в Україні

Ревіли гармати;

Було колись – запорожці

Вміли панувати.

Панували,добували

І славу,і волю;

Минулося – осталися

Могили на полі.

(Тарас прокидається,здивовано дивиться на козака,котрий наче не помічає хлопчикова здивування і продовжує):

Не вернуться сподівані,

Не вернеться воля,

Не вернуться запорожці,

Не встануть гетьмани,

Не покриють Україну

Червоні жупани!

Обідрана,сиротою

Понад Дніпром плаче;
Тяжко-важко сиротині,
А ніхто не бачить...
Тільки ворог, що сміється...
Смійся, лютий враже!
Та не дуже, бо все гине,-
Слава не поляже.
Не поляже, а розкаже,
Що діялось в світі,
Чия правда, чия кривда
І чий ми діти.
Наша пісня, наша дума
Не вмре, не загине...
От де, люди, наша слава,
Слава України!

(Пригортає Тараса і наче показує хлопчика глядачам, продовжуючи):

Без золота, без каменю,
Без хитрої мови,
А голосна та правдива,
Як Господа слово...

Тарас: Ви знову прийшли? Ви мені принесли ці грубезні книги?

Козак: Коли б волею якоїсь казкової сили наш народ постав перед необхідністю з-поміж усіх людських книг вибрати дві, то мав би узяти Біблію та «Кобзар» . Без першої він би неповноцінний морально, без другої - немислимий і недолугий як народ.»Кобзар» - це Євангеліє від Тараса.

Тарас : Від Тараса? Але мій дідусь ніколи не читав Євангеліє від Тараса. Читав від Івана, Луки, Матвія, Марка...

Козак: Євангеліє від Тараса напишеш ти!

Тарас: Я! Але ж я не апостол! Я- кріпак. Я-сирота., козаче, і в мене нема нікого-нікого, хто б вивів мене в люди...

Козак: Нікого? В тебе є Україна. У тебе є Бог. У тебе є народ. Це багато, хлопчику, дуже багато. Україна стане твоєю Голгофою, воля - твоїм хрестом. Ти будеш розіп'ятий за свою Вітчизну і воскреснеш через неї... Сила твого слова, Тарасику, буде божественною. Цим словом ти врятуєш народ від німоти. Кожне твоє слово підтримуватиме волю, наше національне небо.

(Разом з Тарасом козак виходить. З'являються ведучі.)

Пісня: «Зацвіла в долині...»

- Ведучий 1: Тарас Шевченко народився на українській землі, під українським небом, проте він належить до тих людей – світочів, що стають дорогими для всього людства, знаходять своє безсмертя.
- Ведучий 2: Він був сином мужика і став володарем у царстві духа. Він був кріпаком і став велетнем у царстві людського культури. Він був самоуком і вказав нові шляхи професорам і книжним ученим.
- Ведучий 1: Десять літ він томився під вагою російської солдатської муштри, а для волі Росії зробив більше ніж десять переможених армій. Доля переслідувала його в житті, скільки могла, та вона не зуміла перетворити золота його душі у ржу, ані його любові до людей в ненависть і погорду. Доля не шкодувала йому страждань, але й не пожаліла втіх, що били із здорового джерела життя.
- Ведучий 2: Найкращий і найцінніший скарб доля дала йому лише по смерті – невмирущу славу і все розквітаючу радість, яка живе у мільйонах людських сердець.
- Ведучий 1: Отакий був і є для нас, українців, Тарас Шевченко.
Тим часом на середину виходить
Лілея (виходить у довгій білій сорочці з розпущеними косами):

За що мене, як росла я,
Люде не любили?
За що мене, як виросла,
Молодую вбили?

Стає на сцені.

Катерина (*проходить з дитиною на руках і тихо говорить сама до себе*):

Мій батечку, мій братику?
Хоч ти не цурайся!
Наймичкою тобі стану...
З другою кохайся.
З цілим світом... Я забуду,
Що колись кохалась,
Що од тебе сина мала,
Покриткою стала...
Покриткою... який сором!
І за що я гину!
Покинь мене, забудь мене,
Та не кидай сина...
Не покинеш?.. Серце моє,
Не втікай од мене...
Я винесу тобі сина.
(*Виносить немовля, але Іван втікає*)
Утік!.. Нема!..
Сина, сина
Батько одцурався!
Боже ти мій!.. Дитя моє!
Де дінусь з тобою?
Москалики! голубчики!
Візьміть за собою...
Візьміть його... бо покину,
Як батько покинув...

Катерина теж стає на сцені.

Наймичка (*входить*):

.. А я ледве додидала
До вашої хати,
Не хотілося б на чужині
Одній умирати!
Коли б Марка діждатися...
Так щось тяжко стало!
Заходить Марко.
...Марку!

Прости мене!
Я каралась
Весь вік в чужій хаті...
Прости мене, мій синочку! Я ...я твоя мати...

Стає на сцені.

Виходить сова, йде, здимає вгору руки.

Учень: Скалічені старі руки

До Бога здиमала,
Свою долю проклинала,
Сина вимовляла...
А уночі розхристана
І простоволоса
Селом ходить — то співає,
То страшно голосить.

Стає на сцені і сова.

Козак (виходить):

Україно! Україно!
Серце моє, ненько!
Як згадаю твою долю —
Заплаче серденько.
Іде до гурту.

З'являється група невільників.

Невільник:

О милий Боже України!
Не дай пропасти на чужині,
В неволі вольним козакам!
І сором тут, і сором там —
Вставать з чужої домовини,
На суд твій праведний прийти,
В залізах руки принести
І перед всіма у кайданах
Стать козакові...

На сцену виходить дівчина у зеленій сукні. Співає пісню

Плавай, плавай, лебедонько,
По синьому морю,
Рости, рости, тополенько,
Все вгору та вгору!
Рости тонка та висока,
До самої хмари,
Спитай Бога, чи діжду я,

Чи не діжду пари?
Рости, рости, подивися
За синєє море:
По тім боці – моя доля,
По сім боці – горе.
Там десь милий чорнобривий
По полю гуляє,
А я плачу, літа трачу,
Його виглядаю.

Виходить дівчина, героїня балади «Причинна», одягнена в довгу білу сорочку з розпущеними косами.

Така її доля... О боже мій милий!
За що ж ти караєш її молоду?
За те що так щиро вона полюбила
Козацькі очі? Прости сироту!
Кого ж їй любити? Ні батька, ні неньки;
Одна, як та пташка, в далекім краю.
Пошли ж ти їй долю, - вона молоденька,
Бо люди чужії її засміють.

На сцені стоять герої творів Шевченка. Завіса.

Голос із мікрофона:
В похилій хаті край села,

Над ставом чистим і прозорим,
Життя Тарасику дала
Кріпачка-мати, вбита горем.

Мати: Як гірко, як нестерпно жаль,
Що долі нам нема з тобою!
Ми вбиті, змучені раби
Не маєм радісної днини,
Нам вік доводиться терпіть,
Не розгинать своєї спини,
Промовиш слово – і нагай
Над головою люто свисне,
І так усюди – з краю в край
Панує рабство ненависне.
Росте неправда на землі
Згорьованій, сльозами змитий,
О любі діточки малі,
Одні залишитесь на світі!
Ну хто замінить вам мене,
Рожеві квіти нещасливі,
Коли безжальна смерть зітне.
Мене на довгій панській ниві.

Тарас: Старенька наша хата, але завжди акуратно помащена. Біля хатини
ростуть різні дерева: ваблять око червонобокі яблуні, пломеніють достиглі
вишні, а біля воріт схилила свої віти до землі плакуча верба. А біля верби стоїть
клуня, оточена стогами жита, пшениці, а за клунею по косогору йде вже сад.

Пісня «Садок вишневий коло хати»

Мати: Сину мій, прости, що доля твоя буде тяжкою, бо народжений ти
невільником-кріпаком. Сину мій, моя дитино! Яким воно буде твоє майбутнє?
Чи матимеш кусень хліба, свою господу, стріху над головою?

Тарас: У тім гаю,
У тій хатині, у раю.
Я бачив пекло. Там неволя,
Робота тяжкая, ніколи
І помолитись не дають.
Там матір добрую мою,
Ще молодую у могилу
Нужда та праця положила.
Там батько, плачучи з дітьми
(А ми малі були і голі),
Не витерпів лихої долі,
Умер на панщині,..А ми

Розлізлися межі людьми,
Мов мишенята.

(Тарас виходить)

Тарас: Ти не лукавила зі мною,
Ти другом, братом і сестрою
Сіромі стала. Ти взяла
Мене маленького за руку
І в школу хлопця одвела
До п'яного дядка в науку.
«Учися, серденько, колись
З нас будуть люди», - ти сказала,
А я послухав, і учивсь,
І вчився. А ти збрехала.
Які з нас люде? Та дарма!
Ми не лукавили з тобою.
Ми просто йшли; у нас нема
Зерна неправди за собою.
Ходімо ж, доленько моя!
Мій друже вбогий, нелукавий!
Ходімо даліше, даліше слава,
А слава – заповідь моя!

(Виходить Шевченко уже старший, довкола нього збирається гурт селян)

Селянин: Важке наше життя, Тарасе, у кріпацькій неволі.

Селянка: Пани знущаються над простим людом, гноблять його.

Селянин: А он розпинають вдову за подушне, а сина кують... Єдиного сина,
єдину дитину, єдину надію у військо оддають!

Селянка 2: Діти ходять голодні, бідні, обідрані. Мати гне спину на панщині,
тяжко працює.

А онде під тинном опухла дитина, голоднее мре, а мати пшеницю
на панщині жне.

Селянка: Чи довго будуть кати панувати? Коли ми будемо жити щасливо?

Селянка 2: Наші діти з малих літ змушені тяжко працювати на панщині, бо
батьки не в змозі їх прогородувати.

Шевченко: Пани, пани!

Схаменіться, будьте люди,

Бо лихо вам буде.

Розкуються незабаром заковані люди,

Настане суд, заговорять

І Дніпро, і гори!

І потече сторіками

Кров у синє море.
Дітей ваших... і не буде
Кому помагати.

(звучить мелодія «Думи мої»)

Селянка: Ех, Тарасе, не доведуть тебе до добра такі вірші.

Шевченко: А що мені буде?

Селянка 2: У москалі оддадуть.

Шевченко: Ну що ж, але ч все одно писатиму вірші.

(З'являються жандарми, заарештовують Шевченка. Селяни, сумно похитуючи головами, розходяться. Слідчий проводить допит)

Слідчий: У поемі «Сон» ви зухвало описуєте імператорську величність та імператрицю. Своєю просторічною мовою зневажаєте її величність. У рядках поеми виливаєте усю свою ненависть. Як це там, не можу згадати:

«Смеркалося! Огонь.»

Шевченко: Я нагадаю.

Смеркалося!.. Огонь огнем

Кругом запалало –

Аж злякався я... «Ура! Ура!

Ура!» – закричали.

Слідчий: Припинити!

(Чути барабанний бій)

Слідчий: Імператор височайше звелів призначити Шевченка рядовим в окремий Оренбурзький корпус з правом вислуги під найсуворіший нагляд з забороною писати і малювати.

Шевченко: Якби я був недолюдком, кровопивцею, то й тоді для мене страшнішої кари не можна було б придумати, як заслати мене в окремий Оренбурзький корпус солдатом. Ось у тому причина моїх нестерпних страждань. І до всього мені заборонено малювати. Трибунал під головуванням самого сатани не міг би виносити такого холодного нелюдського вироку.

Лічу в неволі дні і ночі,

І лік забуваю.

О, Господи, як то тяжко

Тії дні минають.

А літа пливуть за ними,

Пливуть собі стиха.

Забирають за собою

І добро, і лихо.

Забирають – не вертають

Ніколи нічого.

(Пісня «Зоре моя вечірня»)

(Всі виходять на сцену Монтаж слів.)

1.Провіснику волі, великий титане!

Справдилися думи пророчі твої!

Приймай же данину любові і шани

Од вольних народів нової сімї.

2.Він зорею сіяє в прийдешнім віку,

Сходить хлібом духовним на яр-рушнику.

У розкрилі земних і збройних трас

Височіє над світом великий Тарас.

Вед.1: Вірші Т.Шевченка завжди є, були і будуть цікавими для сучасників.

Справдилися пророкування геніальної Лесі Українки, висловлене в поезії «На роковини» з нагоди 50-річчя від дня смерті Т.Шевченка:

Усе знесла й перемогла його любов і сила.

Того великого вогню і смерть не погасила.

Вед.2: Творчість Т.Шевченка влилася в нашу повсякденну дійсність, як могутня ріка вливається в океан. Зараз, як ніколи, розкривається величезна цінність тих високих вимог до людини, які проголосив Т.Шевченко: «Алмазом добрим, дорогим сіяють очі молоді».

Вед.1: «Невянуча художня спадщина Кобзарєва, - писав О.Гончар, - органічно входить у духовне життя нашого суспільства, яке ставить собі на меті виховати людину трудолюбиву, мужню, чесну.»

3.Гаряче й глибоке, Тарасове серце

Широке, немов синє море,

То тихе й лагідне, як раннє озерце,

То грізно бурхливе й суворе!

4.Тарасове серце за Долею плаче,

За щастям свого народу, -

І лине до неба, орел той неначе,

Щоб вимолить мені свободу.

5.Тарасове серце безмежне й широке,

Гаряче, як мамине лоно, -

Народу віддасть хоч останні соки

Й навіки- віків не схолоне.

6.Тарасове серце усіх охопило

Й веде на дорогу правдиву:

Знедоленим браттям вирощує крила,

І Долю віщує щасливу.

7.Ми чуємо тебе, Кобзарю, крізь століття

І голос твій душі окриля.

Встає в новій красі, забувши лихоліття,

Твоя, Тарасе, звільнена земля.

8. У росяні вінки заплетені суцвіття
До ніг тобі, титане, кладемо.
Ми чуємо тебе, Кобзарю, крізь століття
Тебе своїм сучасником зємо.
9. Слався, Тарасе великий, столунно,
Слався у душах і думах
На вольній землі.
Час тріумфальний стомовним
Гряде «Заповітом»
Свято в родині твоїй немалій. *(Пісня «На високій, дуже кручі...»)*

